

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. c)

Istorie

Test 16

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Petru Groza kormány, a kommunisták közvetlen nyomására, mint ezek egyenes kisugárzása, megkezdte az összes ellenzék eltávolítását. [...] 1946 novemberében kezdetét vette a kommunistaellenes szervezetek vezetőinek és tagjainak felszámolása. [...] Ugyanebben a hónapban pofátlanul meghamisítják a parlamenti választások eredményeit, így a kommunisták és szövetségeseik jönnek ki győztesen a választásokon, megszerezve a szavazatok 79,86%-át, azaz 378-at a 414 parlamenti helyből. Sztálin elve: «nem az számít, hogy ki és hogyan szavaz, hanem, hogy ki számolja meg a szavazatokat» tökéletesen működött Romániában is. Egyébként a választásokat Gheorghiu-Dej a bukaresti szovjet parancsnokkal, Vîșinski-vel készítette elő. [...] Az országon végigsöpör egy letartóztatási hullám. A politikai ellenzék elkezdik fizikailag is megsemmisíteni. A történelmi pártok vezetőit [...] «hazaárulás», «összeesküvés», «kémkedés» vádjával illetik, törvényszék elé állítják, elítélik és bezárják a Pitești-i, Jilava-i, Ocnele Mari-i, Máramarosziget-i, Dész-i, Nagyenyed-i börtönökbe [...], vagy a Midia-i, Poarta Albă-i, Cernavoda-i, Békás-i kényszermunkatáborokba küldik vagy a Bărăgan-i alföldön kijelölt «stratégiai falvakban» kötelező lakhelyre ítélik.

[...] 1947. december 30-án [...] Románia népköztársaságnak nyilvánítja magát. Egyetlen, még formálisnak mondható, akadály sem állt a szovjet rendszer Romániába történő bevezetésének útjában.”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

B. „Románia, természetesen, tagja volt a Kommunista [és Munkáspártok] Tájékoztató Irodájának (Kominform), amelyet Sztálin 1947 októberében hozott létre a Komintern helyébe [...], ami a politikai ellenőrzés új eszközét jelentette a szovjet tömb tagjai felett. Sztálin szintén javasolta a szovjet tömb országainak gazdasági együttműködését, az 1949-ben alapított Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának közvetítésén keresztül (KGST). Néhány évnek kellett elteltie ahhoz, amíg világossá vált Románia és más szovjet tömbön belüli ország számára a gazdasági függetlenségükre való teljes kihatása. [...] 1955-ben, Sztálin utóda, Nyikita Hruscsov, a NATO-val szembeni megfelelő visszavágás szükségességéről döntött, amit leginkább Nyugat-Németország NATO csatlakozása váltott ki. Ebből kifolyólag kezdeményezte a Varsói Szerződést, amellyel parancsnoksága alá helyezte Románia katonai erejét és Moszkva számára döntési lehetőséget adott.

A szovjet vezetők állandó figyelemmel kísérték a román kommunisták elkötelezettségét ezekben a kezdeményezésekben, míg Gheorghiu-Dej ügyelt arra, hogy alkalmazkodjon a moszkvai hullámzó politikai irányzatokhoz. [...] I. B. Tito jugoszláv vezető és Sztálin 1948-as szakításakor, Gheorghiu-Dej azonnali és egyértelmű reagálásban fejezte ki Sztálin melletti feltétlen kiállását. [...] Később, amikor a szovjet politikában a megbékélés vált mérvadóvá, Gheorghiu-Dej meleg fogadtatásban részesítette az 1956-ban Bukarestbe érkező jugoszláv küldöttséget.”

(K. Hitchins, *Scurtă istorie a României*)

A források alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg a **B** forrás alapján az 1949-ben alapított gazdasági szervezetet. **2 pont**
2. Nevezzétek meg az **A** forrás alapján egy információt a „történelmi pártok” vezetőire vonatkozóan. **2 pont**
3. Említsetek meg két politikai vezetőt, melyekre mind az **A**, mind a **B** forrás is utal. **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely szerint a parlamenti választásokat meghamisították. **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra a **B** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*). **7 pont**
6. Mutassatok be két Romániában alkalmazott totalitárius politikai gyakorlatot, másokat, mint amire a fenti források utalnak. **6 pont**

7. Említsetek meg egy hasonlóságot két, Európában használt, politikai gyakorlat között, a XX. század utolsó évtizedéből. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„Április elején [1848], a bojárok és a városok képviselői egy gyűlést szerveztek Jászvárosban, melynek célja a despotizmus felszámolása volt. [...] Eltökéltek voltak, Moldva uralkodójának, Mihail Sturdza hatalmának korlátozása mellett, de nem akarták felszámolni a fennálló politikai és társadalmi szerkezetet. [...] Követeléseikre Sturdza erővel válaszol és, rövid összetűzéseket követően, a vezető forradalmárok közül sokat száműztek.

Havasalföldön [...], március hónapban, többek között C. A. Rosetti [...] és Ion Ghica [...], egy forradalmi bizottságot hoztak létre, melynek feladata egy fegyveres lázadás megszervezése volt. [...] 1848. június 9/21-én, Iszlázon [...] a bizottság tagjai által [...] felolvasásra került egy *Kiáltvány*, mely a forradalom programját tartalmazta. [...] A forradalmi bizottság kinyilvánította azon szándékát, miszerint betartják az Oszmán Birodalommal létező összes egyezményt, de nem tudta leplezni az Oroszországgal szembeni ellenszenvet, kérvén a *Szervezeti Szabályzatokban* bevezetett rendszer felszámolását. A továbbiakban, a bizottság felsorolta azon elveket, melyeket a fejedelemség új alapokra történő helyezése alkalmával javasol: a állampolgárok közötti jogi egyenlőség, a közterhek arányos elosztása a jövedelem függvényében történő adózással, széleskörű részvétel a politikai életben az általános választójog bevezetése által, a sajtó-, a szólás és a gyülekezés szabadsága, a *kaláka* rendszer eltörlése a földesúr kárpótlásával, a tanügyi rendszer kiterjesztése ingyenes és minden állampolgárra egyenlően érvényes oktatás által [...], a nemesi rangok és címek felszámolása és az uralkodók öt évre történő megválasztása, az összes társadalmi rétegből [...].

A forradalom fő helyszíne Bukarest volt, ahol június 11/23-án tört ki a forradalom. [...] Az utcák tele voltak emberekkel, akiknek az Iszláz-i *Kiáltvány* másolatait osztogatták. Gheorghe Bibescu uralkodó nem tanúsított semmiféle ellenállást és elfogadta, hogy azonnal aláírja a *Kiáltványt*, melyet, ideiglenesen, az elkövetkezőkben alkotmányként használtak; ugyanakkor elismerte az új kormányt. De, a valóságban, nem rokonszenvezett ezekkel a reformokkal, és június 13/25-én lemondott és elmenekült Brassóba.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A forrásból kiindulva, válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzetek meg a forrás alapján egy forradalmárt. **2 pont**
2. Nevezzétek meg a századot, amelyre a forrás utal. **2 pont**
3. Említsetek meg Moldva uralkodóját, és egy itt lezajlott 1848-as eseményt, amelyre a forrás utal. **6 pont**
4. Említsetek meg a forrás alapján két információt a bukaresti eseményekre vonatkozóan. **6 pont**
5. Fogalmazzatok meg a forrás alapján egy szempontot a havasalföldi forradalmi bizottságra vonatkozóan, alátámasztva a forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljetez meg megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, amely szerint az 1859-ben lezajlott események hozzájárultak a modern román állam megalakulásához. (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használatát.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjatok egy hozzávetőleg két oldal terjedelmű esszét a román térség megszervezéséről a IX-XVIII. századok között, figyelembe véve a következőket:

- nevezetek meg egy helyi autonómiát a román térségből a IX-XIII. századok között és említsetek meg az autonómiák két jellemvonását ugyanebből a periódusból;
- említsetek meg két központi intézményt, amelyeket a Kárpátokon belül térségben hoztak létre a XII-XIV. századokban;
- mutassatok be egy központi intézményt, amelyet a XIV. század szerveztek meg a Kárpátokon kívül térségben;
- fogalmazzatok meg egy véleményét a román térség központi intézményeinek megszervezésére vonatkozóan a XVIII. század első két évtizedéből és támasszátok ezt alá egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a **megfelelő történelmi nyelvezet** használata, az esszé **felépítése**, az **ok-okozati összefüggések** kiemelése, a **történelmi érv** kidolgozása (megfelelő történelmi tény **bemutatása**, valamint a **következtetéseket kifejező szavak** használata), a történelmi események **megfelelő időrendi/logikai sorrendjének**, valamint a **terjedelmi követelményeknek** a betartása.